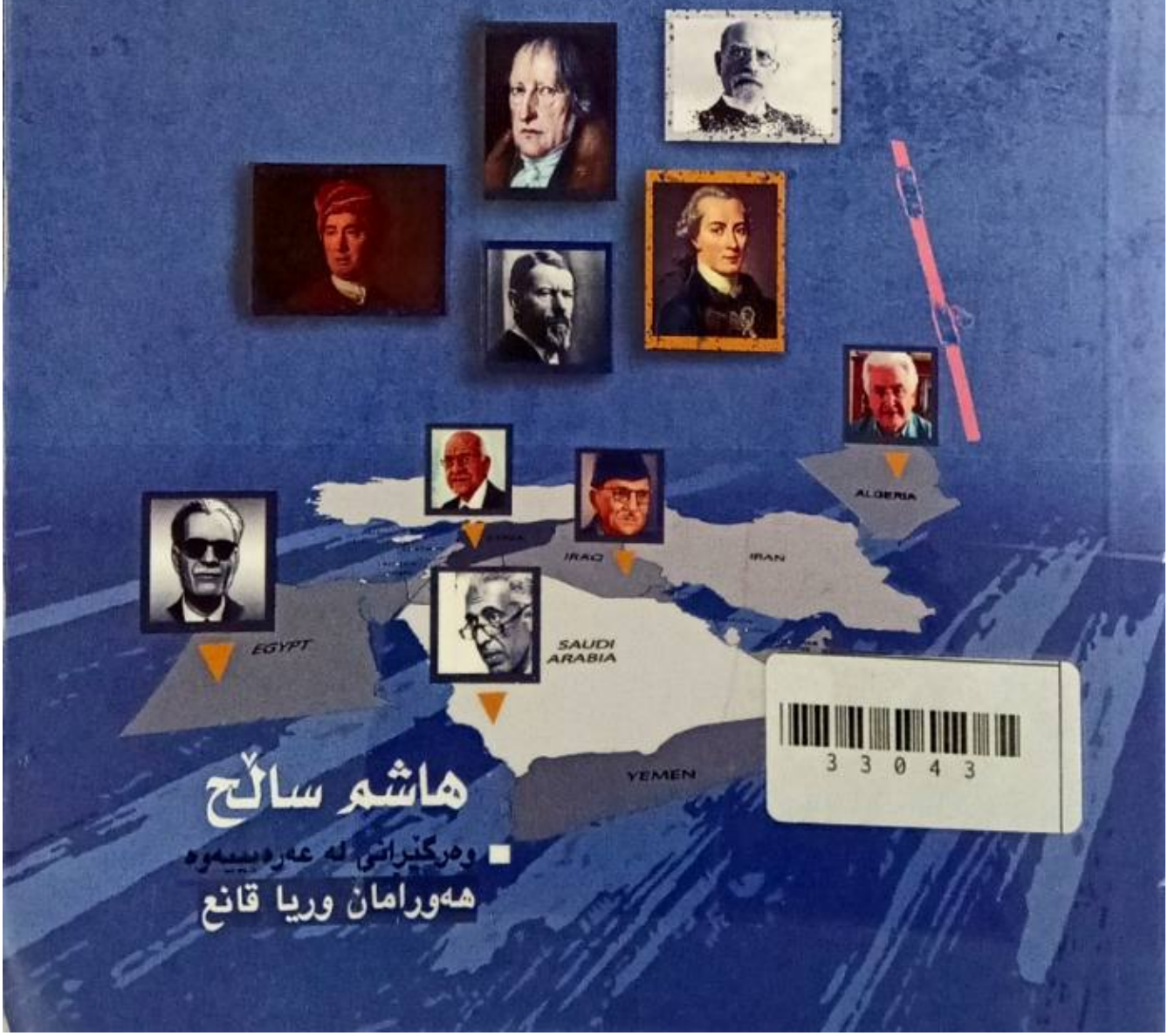
Being Free
ڕێگەخراوی ئازادیوون

لە مۆدێرنەوە بۆ جیهانگیری

گەشتێک بەناو فیکری ئەوروپیدا و کاریگەرییەکانی لەسەر فیکری عەرەبی



33043

هاشم سالح

وەرگێڕانی لە عەرەبییەوە
هەورامان وریا قانع

Preview sample - page 1 of 6 - Soran University Academic Digital Library



ناونیشان: لە مۆدێرنەوە بۆ جیهانگیری

نووسینی: هاشم سالح

وەرگێڕانی: هەورامان وریا قانع

بابەت: فیکر و فەلسەفە

دیزاینی بەرگ: عیسا عوسمان

دیزاینی ناوەوە: ئازادبوون

نۆرەی چاپ: یەکەم-٢٠٢٢

چاپخانە: کارۆ

تیراژ: ٥٠٠

نرخ: ٨٠٠٠

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژ
سالی ٢٠٢٢ بۆ وەرگیراوە.

Preview sample - page 2 of 6 - Soran University Academic Digital Library

وتەیەکی کورت..... ۹
پێشەکییەکی گشتی..... ۱۵
مۆدێرنەی عەرەبی و پەڕینەوە ژیارییە گەورەکە..... ۲۳
مۆدێرنە چییە؟..... ۳۵
مۆدێرنە لە سەدەی شانزەدا..... ٤۹
مۆدێرنە لە سەدەی حەڤدەدا..... ٦۳
مۆدێرنە لە سەدەی هەژدەدا..... ۷۷
مۆدێرنە لە سەدەی نۆزدەدا..... ۸۹
مۆدێرنە لە سەدەی بیستدا..... ۱۰۱
مۆدێرنە لە ئەدەب و فیکردا..... ۱۱۷
کانت و مۆدێرنەی فەلسەفی..... ۱۳۱
کانت و دبڕان لەگەڵ عەقڵی میتافیزیکی..... ۱٤۷
کانت و داڤید هیوم ۱۵۵
کانت عەقڵانییەت لە چنگی هیوم قوتار دەکات ۱٦۵
کانت فەلسەفە لە چنگی داخرانی دۆگمایی قوتار دەکات ۱۷۵
کانت و ڕەخنە لە عەقڵی کردەیی/ عەمەلی ۱۸۵
ئیمانوێل کانت و فەلسەفەی سیاسی مۆدرێن ۱۹۵
بۆچی ئەوروپا پێشکەوت و ئەوانی دیکە دواکەوتن؟ ۲۰۷
هیگڵ و ڕۆشنگەری ۲۱۵

Preview sample - page 3 of 6 - Soran University Academic Digital Library

ماکس ڤیبەر و لیکدانەوەی تەلیسمی مۆدێرنە..... ٢٢٥

تەدموند هۆسێرل و جەوهەری مۆدێرنەی خۆرئاوا ٢٣٧

تۆدۆرۆف و رۆحی ڕۆشنگەری ٢٤٩

تۆدۆرۆف و مەیلی هیومانستی ٢٥٧

ژاپۆن و ڕۆشنگەری ٢٦٧

ئیمە و فەلسەفەی پۆست مۆدێرنە..... ٢٧٥

پرۆژە فەلسەفییە گەورەکەی یۆرگن هاپرماس ٢٨٧

هۆرکهایمەر، ئەدرنۆ، فۆکۆ، پەلاماردنی مۆدێرنە..... ٢٩٧

لە مۆدێرنەوە بۆ جیهانگیری ٣٠٩

پۆل ڤالێری و جیهانگیری گەردونی ٣١٩

بەجیهانیبوونی گەردون لە ڕووی کەلتوری و میدیاییەوە..... ٣٢٧

جان زیگلەر و ڕەخنەگرتن لە جیهانگیری سەرمایەداری ٣٣٧

ڕۆڵی ئیمە لە دروستکردنی شارستانییەتی ئەورووپادا ٣٤٧

لە مۆدێرنەی ئەورووپییەوە بۆ مۆدێرنەی عەرەبی ٣٥٩

ناوە دیارەکانی خۆرهەڵاتناسی فەرەنسی ٣٧١

دوای مردنی مەکسیم ڕۆدنسۆن، چی لە پاش بەجێدەمێنێت؟..... ٣٨٣

کۆچی دوایی خۆرهەڵاتناسی گەورە ڕۆجێ ئەرناڵدیز..... ٣٩١

ڕۆجێ گارودی و کێشەی فێندەمێنیتاڵیزم ٣٩٩

تێڕامان دەربارەی مۆدێرنەی عەرەبی ئیسلامی ٤٠٧

Preview sample - page 4 of 6 - Soran University Academic Digital Library

مالک شبل و ئیسلامی ڕۆشنگەر ٤١٣

محەمەد وەقیدی و خەمەکانی فەلسەفەی عەرەبی ٤٢٧

ڕۆشنبیرانی نامۆبوون ٤٥١

لە ڕۆشنگەری بێباوەڕەوە بۆ ڕۆشنگەری باوەڕدار ٤٥٥

پاپا هێرشدەکاتە سەر ئەوروپای بێباوەڕ ٤٦٥

ئایا پاپا بووە بە پزیشکی شارستانییەتەکان ٤٧٣

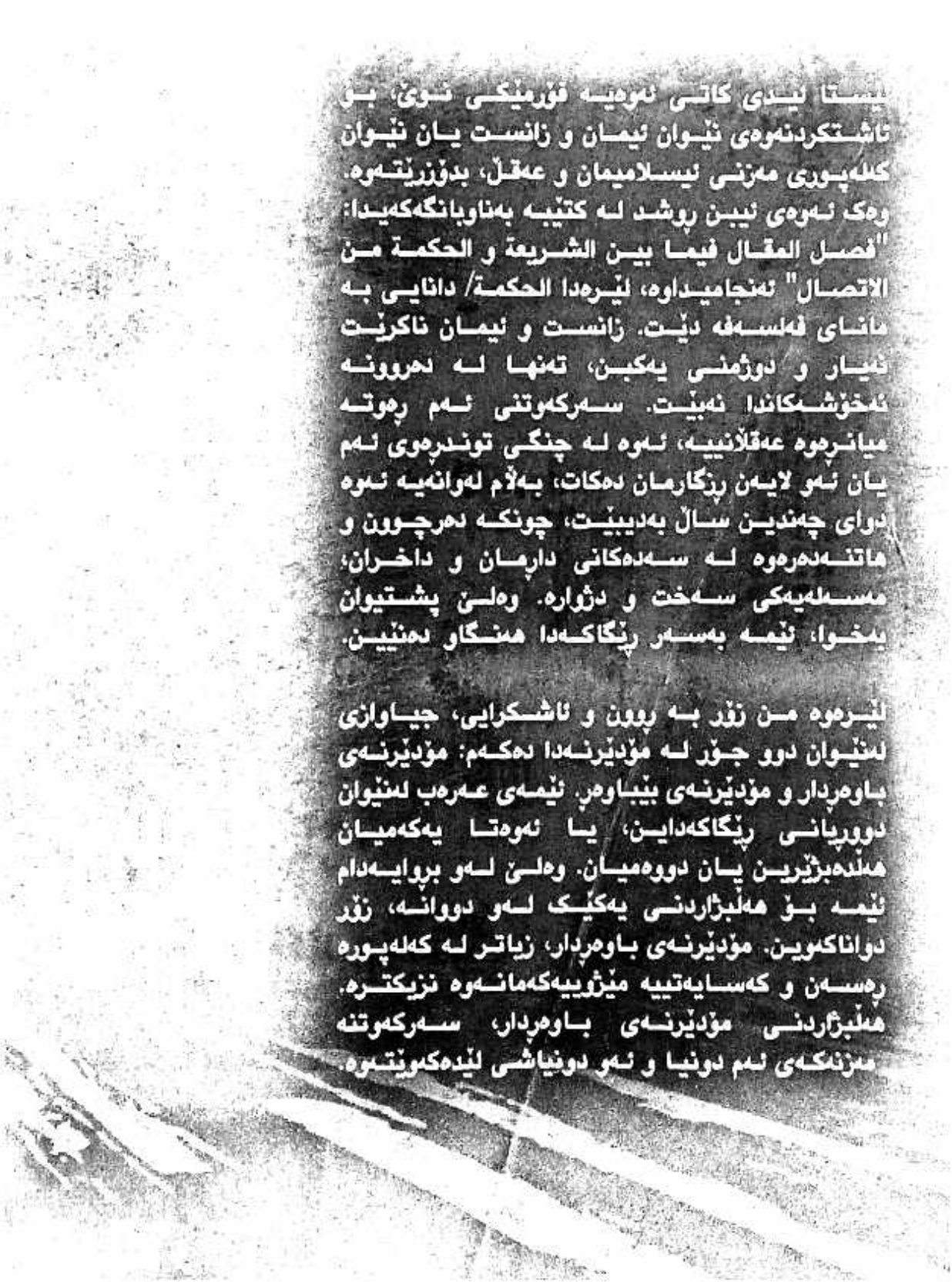
دیالەکتیکی دەمارگیری و لیبوردەیی لە فیکری ئەوروپیدا ٤٨٥

فەلسەفە و فیکری ڕەخنەیی ئازاد ٤٩١

ئایا بەڕاست ڕۆشنگەری عەرەبی، بەر لە ڕۆشنگەری ئەوروپی دەستی پێکردووە؟ ٥٠٧

سەرئەنجام: لە ڕۆشنبیری ئوسڵییەوە بۆ ڕۆشنبیری ڕۆشنگەر.... ٥١٣

Preview sample - page 5 of 6 - Soran University Academic Digital Library



بەستا نیدی کاتی ئەوەیە فۆرمێکی نوێ، بۆ تاشتکردنەوەی نێوان ئیمان و زانست یان نێوان کەلەپووری مەزنی ئیسلامیمان و عەقڵ، بدۆزرێتەوە. وەک ئەوەی نیبن ڕوشد لە کتێبە بەناوبانگەکەیدا: "فصل المقال فیما بین الشریعة و الحکمة من الاتصال" ئەنجامیداوە، لێرەدا الحکمة/ دانایی بە ماناى فەلسەفە دێت. زانست و ئیمان ناکرێت نیار و دوژمنی یەکبن، تەنها لە دەروونە نەخۆشەکاندا نەبێت. سەرکەوتنی ئەم ڕەوتە میانڕەوە عەقڵانییە، ئەوە لە چنگی توندڕەوی ئەم یان ئەو لایەن ڕزگارمان دەکات، بەڵام لەوانەیە ئەوە دواى چەندین ساڵ بەدیبێت، چونکە دەرچوون و هاتنەدەرەوە لە سەدەکانی داڕمان و داخران، مەسەلەیەکی سەخت و دژوارە. وەلێ پشتیوان بەخوا، ئێمە بەسەر ڕێگاکەدا هەنگاو دەنێین.

لێرەوە من زۆر بە ڕوون و ئاشکرایی، جیاوازی لەنێوان دوو جۆر لە مۆدێرنەدا دەکەم: مۆدێرنەی باوەڕدار و مۆدێرنەی بێباوەڕ. ئێمەی عەرەب لەنێوان دووڕیانی ڕێگاکەداین، یا ئەوەتا یەکەمیان هەڵدەبژێرین یان دووەمیان. وەلێ لەو بڕوایەدام ئێمە بۆ هەڵبژاردنی یەکێک لەو دووانە، زۆر دواناکەوین. مۆدێرنەی باوەڕدار، زیاتر لە کەلەپورە ڕەسەن و کەسایەتییە مێژوییەکەمانەوە نزیکترە. هەڵبژاردنی مۆدێرنەی باوەڕدار، سەرکەوتنە مەزنکەی ئەم دونیا و ئەو دونیاشی لێدەکەوێتەوە.

Preview sample - page 6 of 6 - Soran University Academic Digital Library